

С.Б. Булеца

ДОКТРИНА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА

СИЛАБУС

навчальної дисципліни
підготовки доктора філософії
за спеціальністю 081 «Право»

Силабус підготовлено: д.ю.н., професор Булеца Сібілла Богданівна.

Контактна інформація викладача: <https://www.uzhnu.edu.ua/en/cat/flaw-urcivil/staff>

Пошта: sibilla.buletsa@uzhnu.edu.ua

Консультації по курсу відбуваються згідно графіку, який затверджується на кафедрі цивільного права та процесу.

Силабус затверджено на засіданні кафедри цивільного права та процесу 25 серпня 2020 року (протокол № 1).

Тривалість курсу 90 год. Обсяг курсу 36 години аудиторних занять. З них 22 годин лекцій, 14 практичних занять та 54 годин самостійної роботи

Форма поточного контролю: виконання есе, наукових статей, самостійної роботи, круглі столи, практичні та ситуаційні завдання.

Форма підсумкового контролю: залік

Коротка анотація курсу Дисципліна «Доктрина цивільного права» є вибірковою дисципліною зі спеціальності Право 081 для освітньої програми з підготовки доктора філософії, яка викладається в 1 семестрі в обсязі 3-х кредитів (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).

Інформація про курс. Доктрина цивільного права – це курс, який є галузю права і однією із фундаментальних і професійно орієнтованих дисциплін згідно з навчальним планом для аспірантів юридичного факультету. Предметом вивчення цього курсу є цивільне право, як галузь права і на нього поширюються засади цивільного законодавства (ст. 3 ЦК України), інші положення, що стосуються правового становища учасників цивільних правовідносин, правового режиму окремих об'єктів цивільних прав і т.ін. Проблемні питання, які охоплюються цим курсом стосуються здійснення (реалізації) цивільних прав та обов'язків, удосконалення законодавства у питаннях захисту прав та обов'язків та створення умов для забезпечення можливостей охорони і захисту прав та інтересів суб'єктів цивільних правовідносин. Глибоке засвоєння аспірантами правових засад регулювання цивільних правовідносин є необхідною умовою формування кваліфікованих юристів, зокрема, і науковців у сфері права.

Загальний опис курсу

Предметом вивчення навчальної дисципліни є сучасні наукові концепції, у тому числі у сфері: здійснення спадкування, програма та тематичний план дисципліни орієнтовані на глибоке та ґрунтовне вивчення системи, принципів й методів правового регулювання суспільних відносин правонаступництва, тобто наступництва одних суб'єктів цивільного права – фізичних, юридичних осіб, держави, територіальної громади у правах та обов'язках фізичної особи, що померла.

Метою навчальної дисципліни «Доктрина цивільного права» є: опанування аспірантами системи знань з доктрини цивільного права України; акцентування уваги на складних теоретичних та практичних проблемах цивільних правовідносин; на основі конкретно-предметного матеріалу сприяти виробленню навиків аналітичного мислення; формування практичних умінь і навиків щодо правильного тлумачення та застосування норм цивільного права та міжнародних договорів, формування нових теоретичних положень реалізації цивільних прав та обов'язків, розробка науково обґрунтованих рекомендацій, спрямованих на розв'язання виявлених в процесі наукового дослідження проблем та подальше вдосконалення законодавчого регулювання цивільно правових відносин, а також практична підготовка аспірантів до самостійного виготовлення проектів відповідних документів та розробки пропозицій з удосконалення цивільного законодавства. Навчальна дисципліна відповідає освітньо науковій програмі третього рівня «Доктора філософії».

Завданням вивчення даної навчальної дисципліни є : поглиблене вивчення аспірантами проблем науки цивільного права, аналіз актів цивільного законодавства України, міжнародних договорів, актів вищих судових інстанцій, монографічної та наукової літератури, вирішення аналітичних завдань відповідно до програми курсу, ознайомити аспірантів з теоретичними дослідженнями та науковими розробками у сфері здійснення суб'єктами цивільних правовідносин прав та обов'язків, аналіз чинних договорів, використання принципу свободи договору в практичній діяльності; розкрити сутність та мету застосування договорів; проаналізувати недоговірні зобов'язання, особливості їх виконання перед кредитором; дати можливість аспірантам самостійно виготовити проекти відповідних документів та розробити пропозиції з удосконалення цивільного законодавства.

Згідно з вимогами освітньо-наукової програми аспіранти повинні:

Знати:

- положення актів цивільного законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання цивільних відносин;
- основні положення правової доктрини з питань виникнення та припинення цивільних правовідносин, укладення та припинення цивільних договорів, правового статусу суб'єктів цивільного права, підстав, змісту та видів відповідальності при порушенні цивільного законодавства;
- підходи судової практики щодо тлумачення і застосування законодавства України, що регулює цивільних правовідносини;
- концептуальні і нормативні засади цивільного права в Україні, міждисциплінарні підходи в оцінці правових явищ, принципи застосування міжнародного правового регулювання до цивільних правовідносин з іноземним елементом.
- положення актів цивільного законодавства України та міжнародних договорів щодо правового регулювання майнових та особистих немайнових правовідносин між юридично рівними суб'єктами;
- ключові положення:цивільно-правової доктрини з питань основних засад здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків; підстав виникнення, зміни та припинення цивільних правовідносин; правосуб'єктності учасників; правочинів та умов їх чинності; стадій укладення, зміни та розірвання договорів; підстав цивільної відповідальності; сутності представництва; поняття та елементів зобов'язання, а також засобів забезпечення їх виконання; окремих видів зобов'язань; недоговірних зобов'язань; відшкодування шкоди.

Вміти :

- використовувати дані науки цивільного права для подальших наукових досліджень та вирішення практичних завдань;
- правильно застосовувати та тлумачити цивільне законодавство, цивільні договори та норми міжнародних договорів;
- аналізувати практичні казуси;
- складати акти застосування норм права, процесуальні документи;
- критично аналізувати норми цивільного законодавства, виявляти колізії, формувати способи їх усунення;

- генерувати нові ідеї, приймати обґрунтовані рішення, розробляти пропозиції щодо удосконалення законодавства.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№	Назва теми	Рекомендована література
1	Наукові концепції про особливості доктрини цивільного права.	Булеца С.Б. Формування концепції права на життя та здоров'я за цивільним законодавством держав східноєвропейської традиції права. <i>Часопис Хмельницького університету управління та права</i> . 2005. №1–2 (13–14). С. 113–119 Сучасні проблеми цивільного права та процесу: навч. посіб. С. О. Сліпченко, О. В. Синегубов, В. А. Кройтор та ін.; за ред. Ю. М. Жорнокуя та Л. В. Красицької. Харків : Право, 2017. 808 с. Погребняк В.Я. Концепція виникнення суб'єктивного цивільного права. <i>Форум права</i> . 2019. № 58 (5). С. 38-45
2	Принципи в доктрині цивільного права	Булеца С.Б. Телемедицина: переваги та недоліки в правовому полі. <i>Право України</i> . 2020. №3. С. 49-60 Булеца С.Б. Проблеми реалізації прав неповнолітніх і трансгендерних дітей при отриманні медичної допомоги. <i>Медичне право</i> . №1 (25). 2020. С.17-28 Цюра В. Правове регулювання відносин представництва в германській та романській системах приватного права. <i>Юридична Україна</i> . 2016. Вип. 3-4. С. 17-23. Цюра В. Концепція представництва в світлі положень сучасного цивільного та цивільного процесуального законодавства України. <i>Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Юридичні науки</i> . 2012. Вип. 90. С. 45-49. Харитонов Є. О. Принципи цивільного права України в контексті їхнього співвідношення з DCFR. <i>Актуальні проблеми держави і права</i> : зб. наук. пр. редкол.: В.В. Завальнюк (голов. ред.) та ін.. Одеса : Юрид. л-ра, 2015. Вип. 75. С. 302-309.
3	Джерела цивільного права України та інших країн світу	Харитонов Є.О. Формування концепції Німецького цивільного кодексу та її вплив на розвиток цивілістичної думки в Україні. <i>Наукові праці ОНЮА</i> . 2013. С. 260-270 Цивільне законодавство України в умовах адаптації до приватного права ЄС. Навчальний посібник. [авт. кол.]. за заг. ред. Є.О. Харитонова, К.Г. Некіт. Одеса: «Юридична література», 2017. 308 с. URL: http://dspace.onua.edu.ua/handle/11300/7660 Іваненко О.В., Василюк Є.В. Сучасна система джерел вітчизняного цивільного права: окремі питання. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету</i> . 2013. Серія ПРАВО. Випуск 21. Частина II. Том 1. С. 201-203 Довгерт А.С. Джерела цивільного права України: види та співвідношення. <i>Приватне право і підприємництво</i> . 2015. Вип. 14. С. 12-17.
4	Наукові концепції щодо цивільних правовідносин та їх суб'єктів	Булеца С.Б. До питання про поняття однорідних вимог у цивільному праві. <i>Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право</i> . 2019. Випуск 59. Том 1. С. 137-141. URL: http://www.visnyk-juris.uzhnu.uz.ua/file/No.59/part_1/30.pdf Топорков М.М. Теплова енергія як об'єкт цивільних прав. <i>Право і Безпека. Науковий журнал</i> . 2010. № 5 (37). С. 64. Ходико Юрій. Співвідношення об'єкта цивільних правовідносин (прав) та об'єкта цивільно-правового договору. <i>Юридична Україна</i> . 2009. № 3. С.52-57 Бакалінська О.О. Співвідношення об'єкта цивільних правовідносин (прав) та об'єкта цивільно-правового договору . <i>ВІСНИК НТУУ «КПІ». Політологія. Соціологія. Право</i> . Випуск 3(11). 2011. С.172-175
5	Теоретичні та практичні проблеми регулювання захисту цивільних прав та обов'язків.	Примак В. Межі використання психологічних знань у справах про відшкодування моральної шкоди. <i>Юридична Україна</i> . 2011. № 5. С. 63-70. Примак В. Правове значення статусу сторін у відносинах з відшкодування моральної шкоди. <i>Юридична Україна</i> . 2010. № 11. С.90-97. Примак В. Функції відшкодування моральної шкоди як заходу цивільно-правової відповідальності. <i>Юридична Україна</i> . 2010. № 9. С.71-79. Булеца С.Б., Гринько С.Д., Турянця В.В., Ревуцька І.Е., Панина Ю.С. Моральний ущерб в медицині (обзор). <i>Georgian medical news</i> . No 3 (288). Март 2019. С. 146-153
6	Наукові концепції виникнення, зміни та припинення цивільного договору, його порівняльно правовий аспект.	Булеца С.Б. Договір про надання особливих послуг. <i>Електронне видання «Порівняльне аналітичне право»</i> . 2017. №6. С.90-93. URL: http://www.pap.in.ua/6_2017/26.pdf Юровська Г. Договір простого товариства при створенні промислово-фінансової групи. <i>Підприємництво, господарство і право</i> . 2010. № 3. С.61-63. Шаповалова О.В. Договір підряду на капітальне будівництво як правова форма господарських зв'язків на умовах партнерства. <i>Юридична наука, практика і освіта</i> . 2010. № 1. С. 32-39. Шаперенков, К.В. Договір простого товариства як підстава виникнення права власності на новостворене нерухоме майно. <i>Держава і право</i> . 2008. № 4(42). С. 416-422.

		Шаповал Л. Купівля-продаж автомобіля за генеральною довіреністю. <i>Підприємництво, господарство, право</i> . 2011. № 10. С. 34-37.
7	Теоретичні та практичні проблеми зобов'язального права.	Утехін І. Складові виконання договору купівлі-продажу. <i>Юридична Україна</i> . 2011. № 1. С.52-55. Теоретичні та практичні аспекти розгляду судами спорів, що виникають із договорів підряду: монографія / В. В. Луць, І. Е. Берестова, В. І. Бобрик, М. М. Великанова, М. К. Галянтч, А. Б. Гриняк, О. О. Первомайський.К., 2010. 319 с. Голубева Н.Ю. Зобов'язання у цивільному праві України: методологічні засади правового регулювання. Автосферат д.ю.н. Одеса. 2013. 42с.
8	Теоретичні та практичні проблеми міжнародного цивільного права.	Харитонов Є. Деякі питання класифікації європейських систем приватного права. <i>Порівняльне правознавство</i> . 2012. № 3/4. С. 177–196 Харитонов Є. О. Методологічні проблеми визначення типології систем цивільного права окремих пострадянських держав. <i>Право України</i> . 2013. № 3/4. С. 183–196.

Завдання для самостійної роботи

Самостійна робота може бути виконана у формі запропонованій аспірантом за погодженням із викладачем.

Орієнтовні завдання для самостійної роботи:

- Здійснити оглядовий аналіз докторських та кандидатських дисертацій, захищених з проблем спадкового права за період останніх п'яти років.
- Проаналізуйте наукові праці з цивільного права за останні десять років у зарубіжній державі (обирається одна зарубіжна держава і узгоджується вибір з викладачем) та здійсніть їх оглядовий аналіз.
- Проаналізуйте та опишіть проблемні аспекти розгляду цивільних спорів в Україні (необхідно здійснити аналіз не менше 30 судових рішень по певній категорії справ, наприклад, зміна умов договору, заподіяння шкоди джерелом підвищеної небезпеки тощо).
- Дослідіть та опишіть проблемні аспекти укладення цивільних договорів (на основі аналізу договорів та судової практики).
- Дослідіть та опишіть проблемні моменти при реалізації цивільно правових договорів;
- Проаналізуйте діяльність міжнародних організацій та опишіть, які конвенції та рекомендації необхідно ще ратифікувати Україні.
- Проаналізуйте та опишіть позицію ЄСПЛ щодо захисту особистих немайнових прав.
- Проаналізуйте допустимість обмеження цивільних прав при надзвичайних умовах (наприклад, пандемії, надзвичайного стану, військових дій тощо).

Критерії оцінювання знань

Оцінювання навчальних досягнень та практичних навичок здійснюється за **100-бальною системою**.

При цьому аспірант може отримати:

- **30 балів** за виконання практичних занять,
- **30 балів** за виконання завдань для самостійної роботи,
- **40 балів** за поточний контроль у вигляді письмової роботи (наукової статті, есе).

У випадку отримання протягом семестру менше 60 балів, аспірант не допускається до підсумкового контролю, який проводиться у вигляді усного опитування.

Оцінювання навчальних досягнень здійснюється за такою шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку

90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Письмові роботи: Очікується, що здобувачі виконають декілька видів письмових робіт (есе, вирішення кейсу).

Академічна доброчесність: Очікується, що роботи здобувачів будуть їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших аспірантів становлять, але не обмежують, приклади можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі здобувача є підставою для її незарахування викладачем, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Відвідання занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі здобувачі відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Здобувачі мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку здобувачі зобов'язані дотримуватися усіх строків визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом.

Література. Викладач та факультет сприятиме у наданні необхідної літератури, яку здобувачі не зможуть знайти самостійно. Здобувачі заохочуються до використання також й іншої літератури та джерел, яких немає серед рекомендованих.

ПИТАННЯ НА ЕКЗАМЕН:

1. Співвідношення приватного і публічного права
2. Європейські системи приватного права
3. Розвиток української цивілістичної науки
4. Імперативний метод у цивільному праві
5. Принципи цивільного права (загальні засади)
6. Функції цивільного права
7. Цивільне законодавство
8. Система цивільного права
9. Звичай в цивільному праві. Практика його застосування
10. Цивільні правовідносини з іноземним елементом
11. Цивільні правовідносини
12. Види цивільних правовідносин. Їх класифікація
13. Елементи цивільних правовідносин
14. Суб'єктивне цивільне право і цивільний інтерес
15. Суб'єктивний цивільний обов'язок
16. Цивільно-правовою відповідальність
17. Шкода і збитки в цивільному праві
18. Склад цивільного правопорушення
19. Об'єкти цивільних прав (правовідносин)
20. Інформація як об'єкт цивільних правовідносин
21. Цивільна правоздатність фізичних осіб
22. Обмеження цивільної дієздатності, правові наслідки обмеження

23. Визнання особи недієздатною, правові наслідки визнання особи недієздатною
24. Оголошення особи померлою, правові наслідки оголошення
25. Визнання особи безвісно відсутньою, правові наслідки
26. Індивідуалізація фізичної особи
27. Емансипація як підстава набуття повної дієздатності
28. Інститут помічника в цивільному праві
29. Діяльність органів опіки та піклування
30. Фізичні особи як суб'єкти приватного права
31. Особливості правового статусу окремих видів непідприємницьких товариств
32. Поняття юридичної особи. Юридична особа приватного права
33. Засновницькі документи юридичної особи
34. Особливості правового статусу окремих видів непідприємницьких товариств
35. Релігійні організації як учасники цивільних правовідносин
36. Межі здійснення цивільних прав та виконання цивільних обов'язків
37. Захист цивільних прав та інтересів. Способи захисту цивільних прав
38. Самозахист в цивільному праві
39. Односторонні правочини та їх види.
40. Правові наслідки визнання правочину недійсним
41. Глумачення правочину
42. Укладення і розірвання правочину
43. Підстави переривання перебігу позовної давності
44. Форми правочинів
45. Нікчемні правочини
46. Правочини, що порушують публічний порядок
47. Представництво та його види.
48. Правові наслідки недійсності нікчемного правочину
49. Додаткові правові наслідки правочину, який вчинено під впливом тяжкої обставини
50. Суб'єкти приватної власності
51. Суб'єкти права державної власності
52. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна
53. Підстави переривання перебігу позовної давності
54. Правові наслідки спливу позовної давності
55. Нікчемні правочини, подолання нікчемності правочину
56. Представництво комерційне
57. Набуття права власності та припинення права власності
58. Спільна сумісна власність
59. Суперфіцій та оренда: порівняльна характеристика
60. Емфітевізис та оренда: порівняльна характеристика
61. Володіння чужим майном
62. Способи захисту інших речових прав
63. Поняття та принципи виконання зобов'язань. Суб'єкти виконання зобов'язань.
64. Місце виконання зобов'язань. Спосіб виконання зобов'язань.
65. Строк (термін) виконання зобов'язань. Предмет виконання зобов'язань.
66. Цивільно-правова відповідальність за невиконання зобов'язань.
67. Форми цивільно-правової відповідальності за невиконання зобов'язань.
68. Підстави звільнення від цивільно-правової відповідальності.

Опитування. Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу можна заповнити на:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSeb77pyj4eAiN03uBYROO3o_JDqTY1_B4HzZyg0QtH0Cxmy2w/viewform?usp=sf_link